

Strongylognathus testaceus

Sabelmyra

Steklar, Myror



EN
Starkt hotad (EN)
D

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Hymenoptera (steklar), **Familj:** Formicidae (myror), **Släkte:** *Strongylognathus* (sabelmyror), **Art:** *Strongylognathus testaceus* - sabelmyra (Schenck, 1852) **Synonymer:** *Eciton testaceum* Schenck, 1852

Kännetecken

Släktingarna till denna art, som också har sabelformade käkar, håller andra myror som slavar. Därför är det troligt att även sabelmyra i ett tidigare utvecklingskede varit slavhållande. Av någon anledning har den sedan övergått till ett fredligt parasitliv hos grästorvsmyra men ändå bibehållit de för slagsmål specialiserade käkarna.

Karakteristiskt för arten är de utdragna bakhörnen på huvudet och de smala käkarna.

Arbetare: Längd 2,5–3,5 mm. Lika stor som en liten arbetare av grästorvsmyra *Tetramorium caespitum* och i många hänseenden mycket lik denna. Färgen är dock ljusare och mer rödaktig, längsåsarna är mindre distinkta, skuldrorna mindre utpräglade, ryggtaggarna mycket korta (bara antydde), huvudets bakkant kraftigt insvängd och käkarna smalt sabelformiga. Munskölden har en uppvikt bakkant som hos grästorvsmyra *T. caespitum*.

Drottning: Längd 3,5–4 mm. Något mörkare än arbetaren, med ett huvud som liknar arbetarens och en för drottningar ovanligt liten mellankropp. Postpetiolus är kort och bred, men inte så extremt som hos grästorvsmyra *T. caespitum*.

Hane: Längd 3,5–4 mm. Kroppen har samma färg som drottningens (alltså ljus för att vara en hane), och huvudets bakhörn är spetsigt utdragna. Precis som hos hanen av grästorvsmyra *T. caespitum* har antennerna endast 10 segment, varav det tredje är starkt förlängt och längre än det första (antennskaftet).

Utbredning och status

Sabelmyrans utbredningsområde sträcker sig från Pyrenéerna över Italien och norra Grekland till Kaukasus och Kazakstan samt norrut till södra England och Östersjöns sydkust. Arten är dessutom funnen i Sverige, närmare bestämt i Småland (Långemåla och Nybro) och på Öland (Räpplinge).

Ekologi

Sabelmyra lever hos grästorvsmyra *T. caespitum* och kan närmast betecknas som inhysing (inkvilin), eftersom värddrottningen lever kvar och tillåts producera arbetare och (i reducerad omfattning) även könsdjur. Till skillnad från alla andra arter som är inkviliner har sabelmyra dock arbetare. Andelen sabelmyror i ett grästorvsmyrebo är vanligtvis mycket låg, bara några få procent, vilket innebär att de kan vara svåra att hitta. Drottningar och hanar svärmar under juli och augusti.

Hot

Det finns förmodligen inget annat hot än exploatering samt igenväxning av landskapet så att värddmyran försvinner.

Åtgärder

Förhindra exploatering där arten förekommer. Lokalerna bör också hindras att växa igen och sluta sig, till exempel med hjälp av bete.

Övrigt

Etymologi: testaceus (lat.) = tegelröd.

Uttal: [Strongylógnatus testáseus].

Litteratur

Collingwood, C. A. 1979. *The Formicidae (Hymenoptera) of Fennoscandia and Denmark*. Fauna ent. Scand. 8: 1–174.

Douwes, P. 1995. Sveriges myror. *Ent. Tidskr.* 116(3):83–99.

Douwes, P. 2012. *Strongylognathus testaceus* sabelmyra, s. 120–121. – I: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Steklar: Myror–getingar. Hymenoptera: Formicidae–Vespidae. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Kutter, H. 1977. *Hymenoptera-Formicidae*. Fauna Insecta Helvetica 6: 1–298.

Seifert, B. 1996. *Ameisen- beobachten, bestimmen*. Naturbuch Verlag, Augsburg.

Författare

Per Douwes 2012.